

NACZELNE DOWÓDZTWO W. P.
(SZTAB GENERALNY)

705255
Pocztą polową 53 19. kwietnia 1921 r.

DO

Oddział II informacyjny

EW/4Nr. 17307/II

GENERALKNEJ ADJUTANTURY NACZELNEGO WODZA

KP
w W a r s z a w i e .

W załączeniu przesyła się odpis raportu Attache Wojsk.P.P.
w Rzymie z 5.kwietnia b.r. Nr.536 o bolszewiźmie.

1 załącznik:

Otrzymują:
Gen.Adjut.Nacz.Wodza.
M.S.Wojsk.Oddz.II.Sztabu
M.S.Zagr.Of.łączn.

Szef Oddziału II:

MATUSZEWSKI m.p.

Ppułkownik p.d.Szt.Gen.

Za zgodność:

M.2. St. Kowalski

NACZELNE DOWÓDZTWO WOJSK POLSKICH
ADJUTANTURA GENERALNA

WARSZAWA

Dz. 7052 19 dnia 22 19 21 r.

zawrac. Wnioziet

5 kwietnia 1921

ATTACHE WOJSKOWY PRZY POSELSTWIE POLSKIM

= W RZYMIE =

536

NACZELNE DOWODZTWO WOJSK POLSKICH

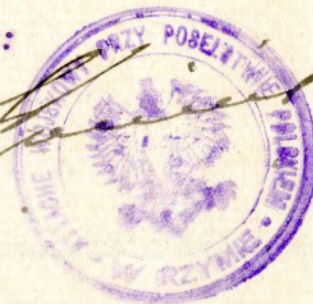
ODDZIAŁ II SZTABU

w Warszawie

Przesyłam w załączeniu w liczbie 5-ciu egzemplarzy
raport "Do spraw bolszewickich".

Attaché Wojskowy:

(Poninski/

Rzym dnia 5 kwietnia 1921.

Do spraw bolszewickich

ATTACHE WOJSKOWY PRZY POSELSTWIE POLSKIM

= W RZYMIE =

Posiedzenie Senatu z dn. 2.IV.1921 toczyło się przeważnie około kwestji misji i reprezentacji bolszewickich we Włoszech. Były dwie interpelacje, jedna zwłaszcza, Sen?Giardiño, bardzo gwałtowna, Dowodząc że Rosja jest niezdolną do exportu nie mając wystarczającej produkcji dla siebie, zaś za wzięte towary płaci nie złotem, ale zrabowanymi klejnotami, własności prywatnej, uważa że jest nie tylko nie wskazane, ale poniżające zawiązywać z Sowietami jakiegokolwiek stosunki. Stwierdza, że kiedy część wolnego narodu zechciała uznać królem Karola Habsburgskiego, to natychmiast ze strony Włoch nastąpił gorący protest, natomiast rząd wyciąga rękę, przyjazną do bandytów i barbarzyńców zagrażających cywilizacji całej Europy.

Hr. Sforza odpowiedział, jak zwykle, wymijająco, wykręcając się zwykłym komu-
nałem odwołania do zdrowego sądu obywateli włoskich, pozbawiając nas, nie dając żadnych wyjaśnień co do użyteczności zawieszania stosunków handlowych z Rosją powoływał się tylko na przykład w tym kierunku Anglii.

Niedostateczność tych wyjaśnień była podniesioną przez senatora Garofalo który ze swej strony starał się wykazać że podkładem wszelkich zapoczątkowań sówietow jest tylko chęć propagandy, z e względu na co rząd powinien nie przedstawiać czuwać i przeciwdziałać.

Jednocześnie prawie policja genueńska wpadła na trop rozgałęzionego w Ligurji spisku komunistycznego, organizowanego przez emisariuszy rosyjskich na włoskiej riwierze. Wyprawa policyjna zorganizowana 2/IV do Pegli i Nervi, dała w rezultacie aresztowanie 5-ciu agitatorów, z których trzech sydw rosyjskich i jeden nieniec, jakoteż wszystkich dokumentów, świadczących o istnieniu szeroko rozga-
łęzionej agitacji. Wybuch powstania ogólnego był powinien nastąpić w związku z komunistyczną próbą ostatnią w Niemczech? Jest to jednym dowodem więcej wysił-
ków, które Sowiety robią w celu przeniesienia bolszewizmu na teren międzyna-

rodowy, za pomocą kolidowania wybuchu rozruchow w kilku panstwach na-
raz.

Attaché Wojskowy:

(Poninski/

Poninski

NACZELNE DOWÓDZTWO W. P.
(SZTAB GENERALNY)

7053 15
Pocztą polową 53 19. kwietnia 1921 r. *aa*

DO

Oddział II informacyjny
EW/4 Nr. 17308/II

GENERALNEJ ADJUTANTURY NACZELNEGO WODZA

W W a r s z a w i e .

W załączeniu przesyła się do wiadomości odpis raportu
Attaché Wojsk. P. P. w Rzymie z 5. kwietnia ~~19~~ 1921. roku Nr.
535 o sytuacji wewnętrznej Włoch.

1 załącznik:

Otrzymują:
Gen. Adjut. Nacz. Wodza.
M. S. Wojsk. Oddz. II. Sztabu
M. S. Zagr. Of. łączn.

Szef Oddziału II:

MATUSZEWSKI m.p.

Ppułkownik p.d. Szt. Gen.

NACZELNE DOWÓDZTWO WOJSK POLSKICH
Za zgodą: *W 2.*

ADJUTANTURA GENERALNA

WARSZAWA

L: Dz. 7053 15, dnia 19 21. r.

Łączn. Wydział

5 kwietnia 1921

ATTACHE WOJSKOWY PRZY POSELSTWIE POLSKIM
= W RZYMIE =

535

NACZELNE DOKŁADZTWO WOJSK POLSKICH

ODDZIAŁ II SZTABU

w Warszawie

Przesyłam w załączeniu w liczbie 5-ciu egzemplarzy
raport "Do sytuacji wewnętrznej".

Attache Wojskowy:

(Poninski/

Rzym dnia 5 kwietnia 1921.

Do sytuacji wewnętrznej.

ATTACHE WOJSKOWY PRZY POSELSTWIE POLSKIM
= W RZYMIE =

Jako potwierdzenie raportu mojego o niepewności aktualnych granic włoskich, zdarzył się 4/IV wypadek, który jakkolwiek nie pociągnął za sobą skutków poważnych, jest jednak symptomatycznym dla sytuacji.

Zebrania i wyprawy fascistów, które się coraz częściej i wszędzie powtarzają; zaczynają dokuczać poważnie nie tylko komunistom, ale w miejscowościach o dużym procencie nie Włochów również i Słowianom, którzy często nie są dalecy do bolszewizmu. 4-go kwietnia rano wyruszyła duża grupa związkowców z Dignano do Cornissy. Około Varetta Grande zostali otoczeni przez Słowian i rozpoczęła się walka skutkiem której fasciści zmuszeni do odwrotu, cofnęli się do pierwszego miasteczka gdzie szkodali pomocy od karabinierów. Ci ostatni ujęli podczas walki jednego ze Słowian do niewoli. Wtedy oddział około 800 Słowian zbrojnych napadł na kasarnę karabinierów i zabarykadował się w niej. Wystawiając także barykady u wjazdu do miasteczka. Oddziały wojska wysłane z Dignano i Poli musiały się cofnąć, mając kilkunastu rannych, zostawiono zaś w ręku przeciwników autobus z kulami. W obecnej chwili nakazana została poważna ekspedycja wojskowa dla zlikwidowania bądź co bądź groźnego incydentu.

Attaché Wojskowy:

(Poninski/

NACZELNE DOWÓDZTWO W. P.
(SZTAB GENERALNY)

70545
Pocztą polowa 53 19.kwietnia 1921 r. *ae*

DO

Oddział II informacyjny
EW/4 Nr. 17309 /II

GENERALNEJ ADJUTANTURY NACZELNEGO WODZA

W W a r s z a w i e .

W załączeniu przesyła się do wiadomości odpis raportu Attache Wojsk.P.P.w Rzymie z 7.kwietnia 1921.roku Nr. 544 o położeniu wewnętrznem Włoch.

1 załącznik:

Otrzymują:
Gen.Adjut.Nacz.Wodza.
M.S.Wojsk.Oddz.II.Sztabu
M.S.Zagr.Of.łączn.

Szef Oddziału II:

MATUSZEWSKI m.p.

Ppułkownik p.d Szt.Gen.

NACZELNE DOWÓDZTWO WOJSK POLSKICH

ADJUTANTURA GENERALNA

Za zgodność:

WARSZAWA

L. Dz. 70545 dnia 12/IV 1921 r.

członek Wydziału

W.2. Skonkowski p.p.

PILSUDSKI
INSTITUTE
ARCHIVES
New York

ATTACHE WOJSKOWY PRZY POSELSTWIE POLSKIM
= W RZYMIE =

7 kwietnia 1921

544

NACZELNE DOWÓDZTWO WOJSK POLSKICH

ODDZIAŁ II SZTABU.

w Warszawie

Przesyłam w załączeniu dwa raporty * Do spraw wewnętrznych
każdy w liczbie 5-ciu egzemplarzy.

Attaché Wojskowy;

(Poninski/

Rzym dnia 7 kwietnia 1921.

Do spraw wewnętrznych

ATTACHE WOJSKOWY PRZY POSOLSTWIE POLSKIM
= W RZYMIE =

Ruch Kroatyjski, którym donosiliśmy w ostatnim raporcie rozwija się w prawdziwe powstanie, tem groźniejsze, że centrum jego jest rejon kopalniań w Arsa, gdzie wszyscy robotnicy są Kroatami. Stoi się tam wobec zjawiska natury bardziej skomplikowanej, niżby się zdawało, nie tylko bowiem ma się do czynienia z entuzjazmem patriotycznym Kroatów, z jednej strony, a z drugiej z propagandą bolszewicką, ale nie są tam obcymi zwłaszcza pomiędzy prostym i ciemnym ludem, po wsiach, dawne reminiscencje austriackie, przeważnie dynastyczne. Kiedy się jednego z Kroatyjskich chłopów pytało jak przejdzie granicę, odpowiedział: "tak jak cesarz karze". To mogłoby być dowodem, że nie jest zupełnie bezpodstawnym twierdzenie niektórych sfer tutejszych bardzo przeciw-austriackich, że obecny ruch kroatyjski ma nawet pewien związek z zamachem stanu Króla Karola na Węgrzech.

Faktem jest że przyjazd deputowanego Bianchi, delegata "Confederazione Generale del lavoro" nie tylko nie doprowadził do porozumienia, ale raczej zaostrzył sytuację.

Dzisiaj cała Carnizza, miasteczko na wybrzeżu Guarnara została opuszczona przez ludność i w połowie uległa zbурzeniu i spaleniu.

Bezpośrednią przyczyną tego był przyjazd do Carnissy znanego działacza kroatyjskiego Csilaga, który w ognistych przemowach zachęcał do powstania obiecując, że w razie zwycięstwa przy wyborach, cała Istria odejdzie do Jugosławji. Związkowcy włoscy, jak o tem wczoraj donosiliśmy, urządzili wyprawę karną do Carnissy i to było hasłem do powstania.

Dzisiaj sytuacja jest groźna. W Carnissy, Marsanie i innych wioskach w wiejskich wieśniowościach Kroaty zajęli dawne austriackie okopy otaczając je drutem kolczastym. Kilkakrotnie atak związkowców wspierany przez oddziały karabinierów i strazy pogranicznej oddziały włoskie daremnie starały się ich stamtąd wyrugować. Musiały

się cofnąc, pozostawiając zabitych, i rannych, których jest 100 zgorą. 5-go b.m. wieczorem zmobilizowano dwa bataljony brygady Lombardia, z drugiej zaś strony, wysłano torpedowiec z oddziałem 200 żołnierzy do portu Cornixy, gdzie się również okopali Kroaci.

W miejscowości Segotti faszisci natrafili na zasadzkę i po krótkiej walce musieli się cofnąć, przy pomocy wojskowej wzięli szturmem wieś i spalili kilkanaście domów.

Wogóle organizacja zwiazkowców jest nader pozytywną i daje dodatnie rezultaty, tak długo jak trzyma się w ramach naturalnych czynności, do których zasadniczo jest przeznaczoną, a mianowicie, do pilnowania porządku publicznego. O ile jednak wychodzi po za nie, a wykazuje do tego coraz więcej tendencji, przyczynia wiele kłopotu Rządowi i staje się nawet niepopularną wśród ludności.

Wiele w tem jest inicjatywy d'Annunzia, który nie daje za wygraną i chce w jakimkolwiek sposob odegrać jeszcze rolę, tembardziej, że ma swoje wpływy na młodzież.

W najbliższym raporcie podam charakterystykę organizacji faszistów, która dobrze podjęta może być użyteczna w każdym państwie.

Attaché Wojskowy:

(Poninski/

Rzym dnia 7 kwietnia 1921.

Do spraw wewnętrznych

ATTACHE WOJSKOWY PRZY POSELSTWIE POLSKIM
= W RZYMIE =

Oczekuje się w tych dniach dekretu rozwiązującego Izbę. Zaraz już po dokonaniu wyborów było do przewidzenia, że żadnej większości na której by jakkolwiek rząd mógł się oprzeć, Parlament nie posiada. Wszelkie kombinacje bloków dały zawsze rezultaty nikłe, wobec tego zaś wszelka praca parlamentarna była skazana z góry na niepowodzenie.

Przyczyn tego szukać należy w stosunkach społecznych wywołanych przez wojnę. Ludzie zmęczeni wysiłkiem wojennym, nieprzygotowani do rozpoczęcia nowego życia, które piętrzyło olbrzymie trudności, charakteru ekonomicznego nie mieli ochoty ani siły do nowej walki, pokojowego charakteru, ale niemniej może burzliwej.

To też absentyzm był zastraszający, były bowiem miejscowości, gdzie zaledwie 40 procent mieszkańców głosowało. Wskutek tego naturalnym biegiem rzeczy zwyciężyły elementa natury najwięcej kombatoryjnej, t.j. socjaliści, i ci też przeszli w dusej większości dzięki ospałości i beczynności innych partji. Na tej jednak większości zwłaszcza w tej formie w jakiej ona się w Parlamencie przedstawiała, żaden Rząd oprzeć się nie mógł. Co więcej najlepszym dowodem jej, bezpodstawności było rozpadnięcie się ostatecznych grup socjalistycznych dokonane na kongresie w R. Emilia. (Reggio Emilia/

Od tego czasu rozpoczęło się stałe grawitowanie Izby do upadku, czemu starał się zaradzić Nitti schlebianiem do ostatecznych granic partjom wyrotowym. Upadł też na kwestji ceny chleba, na której socjaliści byli absolutnie nieprzejednani, jak i wogóle we wszystkich sprawach charakteru ekonomicznego.

Giolitti powagą osobistą, wpływem na ludzi i głębokiem znawstwem parlamentaryzmu potrafił tylko przeciągnąć egzystencję Izby o kilka miesięcy. Dzisiaj okazała się w zupełności niemożliwość kontynuowania takiego stanu

rzeczy.

Jedyną zasługą ustępującego Parlamentu jest to, że wskutek bezradności władzy, skrzywienia prawopanstwowych stosunków i wywołanego tym ogólnego chaosu w kraju, rozbudziło się w narodzie uczucie godności osobistej i partje porządkowe robią dziś poważne wysiłki w celu uregulowania przyszłych stosunków Kraju. Nowe wybory naznaczono na 15 maja.

Attaché Wojskowy:

(Poninski/

Lucius